

Кушнірук Ю. С., к.геогр.н., доцент, Попова В. М., магістрант
(Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне)

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФРАНЦІЇ

Стаття присвячена оцінці туристично-рекреаційного потенціалу Франції, аналізу основних причин туристичного попиту країни та іншим економічним аспектам туристично-рекреаційної галузі. Визначено позитивний вплив державного управління на плани рекреаційного освоєння порівняно депресивних районів країни, що впливає на перманентні зміни та реконструкцію рекреаційно-туристичного господарства. Характеризується особливість ринку туризму Франції у створенні стратегічних альянсів і діагональної інтеграції підприємств, позитивна роль законодавчої бази Франції у галузі туризму, яка дозволила зробити туризм доступним для всіх категорій населення, і в результаті туристично-рекреаційна галузь стала одним з найважливіших секторів економіки Франції. Використання рекреаційних ресурсів пов'язується із зміцненням здоров'я людей, зниженням захворюваності населення. Визначається оздоровча функція територіально-рекреаційної системи.

Ключові слова: механізми державного регулювання, туристична політика держави, місцеві ініціативи, партнерство, соціалізація молоді, туризм, соціальний туризм, сільський туризм, Україна, Франція.

Постановка наукової проблеми та її значення. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу території являє собою комплексне дослідження сукупності природних, культурно-історичних і соціально-економічних передумов організації рекреаційної діяльності на певній території [4]. В регіональному плані дослідження більш розвинутого туристично-рекреаційного комплексу дають можливість використати цей досвід для оптимізації туристичної галузі України.

Аналіз досліджень проблеми. В економічній і соціальній географії виокремлюють ресурси, пов'язані з туристично-рекреаційною сферою: рекреаційні, туристично-рекреаційні, туристичні. Ці терміни виникли на перетині кількох галузей знань, в тому числі туризмознавства, рекреаційної географії та географії туризму, основи яких закладені багатьма українськими та зарубіжними вченими (переважно географами), такими, як Е. Алаєв, О. Бейдик, З. Герасимчук, Л. Гринів, В. Іванунік, А. Кусков, М. Багров, В. Преображенський, П. Масляк, М. Поколодна, М. Нудельман, М. Мироненко, І. Твердохлебов, В. Павлов, О. Топчієв, Н. Фоменко, Л. Черчик тощо [5].

Туристично-рекреаційне природокористування має три основні функції: соціальну, економічну і природоохоронну [6]. Проблемою розвитку ринку туризму нині займаються багато фахівців. Теоретико-методологічні аспекти туризму, історію його розвитку окремі питання управління галуззю вивчали відомі вітчизняні вчені: В.К. Федорченко, В.І. Цибух, А.Т. Матвієнко, М.П. Крачило, С.І. Попович, Г.П. Науменко, С.В. Хлоп'як, І.М. Школа, В.С. Ковешніков, М.І. Долішній та ін [2].

Питанням менеджменту і маркетингу туризму присвячені роботи зарубіжних науковців В.А. Квартального, М.І. Кабушкіна, В.Г. Гуляєва, В. Мідлтона, Г.Ф. Шаповала [2].

Актуальність аналізованої проблеми визначається тим, що туристично-рекреаційна галузь є потужним економічним чинником розвитку економіки і суспільства, та являється важливим елементом у економіці більшості розвинутих країн.

Мета дослідження полягає у дослідженні туристично-рекреаційного потенціалу Франції та його використанні в економіці країни.

Об'єктом дослідження є туристично-рекреаційні ресурси Франції як об'єкт туристичної діяльності на світовому ринку.

Предметом дослідження є туристичний потенціал (історичні та культурні пам'ятки, національні парки та заповідники, історичні міста та поселення, монастирі та церкви, пляжі, бальнеологічні ресурси тощо).

Методологічною основою дослідження є теоретичні положення рекреаційної географії, рекреалогії, туристичного краєзнавства.

Виклад основного матеріалу. Франція є потужним рецептивним туристичним ринком світу, це найстаріша туристична дестинація у світі. Туризм як явище зародився в цій країні ще в XVIII столітті [2].

Палітра туристичних визначних пам'яток включає можливість відпочинку і розваг на морських і океанічних узбережжях, заняття зимовими видами туризму, культурно-пізнавальні поїздки, сферу ділових інтересів, відомі лікувально-оздоровчі здравниці тощо [3].

Кожен регіон даної держави схожий на окрему країну (рис. 1), має свої традиції, звичаї, кухню, навіть іноді свою власну мову або місцевий діалект (крім французької мови багато жителів володіють іспанською; у провінціях на побутовому рівні використовуються такі діалекти: баскський і каталонський – у Піренеях, бретонський – у Бретані, провансальський – у Провансі, німецькі діалекти – в Ельзасі та Лотарингії тощо) [7].

Париж – столиця Франції, найбільш відвідуване місто світу. У Парижі найбільша концентрація туристичних атракцій, серед яких: Палац Шайо, в комплексі якого знаходиться Музей морського флоту з експозицією моделей суден; Музей кіно; Науково-технічний музей; Аквабульвар – найбільший в Європі критий водний парк; Діснейленд

– туристський центр з готелями, озером, майданчиком для гольфу, вокзалом. Архітектурний ансамбль Лувра створювався протягом декількох століть. Собор Паризької Богоматері знаходиться в центрі Парижа, на острові Сіте. Символом сучасного Парижа є Ейфелева вежа, побудована в 1900 р. Єлисейські поля – проспект довжиною 1,8 км, що з'єднує Триумфальну арку з площею Згоди; це район фешенебельних магазинів і ресторанів; тут знаходиться знамените кабаре Лідо. Недалеко від Бастилії розташований найстаріший район Парижа – Маре. До наших днів тут збереглися палаци і особняки французької знаті XVI-XVII ст. Версальський замок, що знаходиться в 20 км від Парижа, побудований за Людовіка XIV. У долині Луари, найдовшої річки Франції, знаходяться замки епохи Відродження – Шамбор, Амбуаз, Шенонсо та ін.

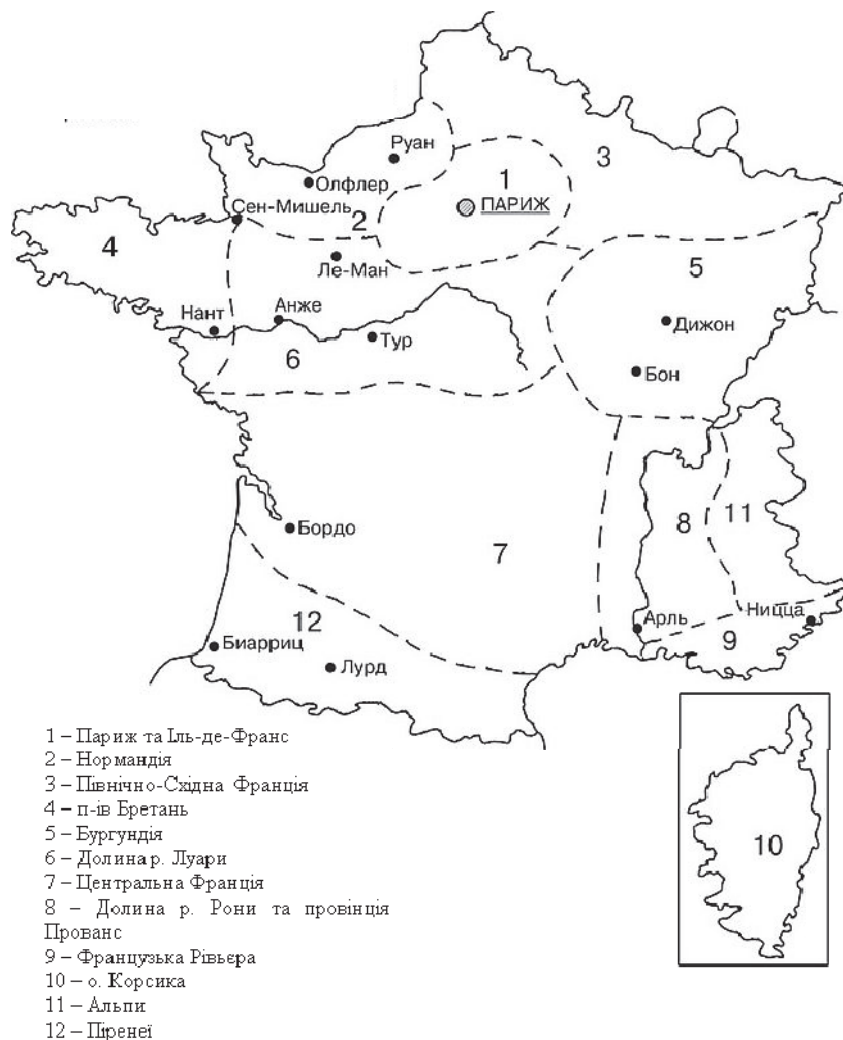

Рис. 1. Туристично-рекреаційні райони та основні туристичні центри Франції

Лазурний берег – головний середземноморський туристично-рекреаційний район Франції, що простягнувся на 180 км, куди входять такі широко відомі морські курорти, як Ніцца, Канни, Монако та ін.; його називають також Французької Рів'єрою. На Лазурному березі, захищеному від північних вітрів Приморськими Альпами, кількість сонячних днів в році досягає 300. Середня річна температура повітря $+20^{\circ}\text{C}$, навіть взимку вона не опускається нижче 8°C . Відповідно і купальний сезон тут досить тривалий.

Рів'єра – місце, яке користується визнанням в артистичних колах: художники, поети, письменники селилися тут протягом довгого часу. Ніцца – центр Французької Рив'єри. Місто орієнтоване на туристів: має велику кількість пляжів, парків, музеїв, відоме своїми карнавалами, парадами квітів, джазовими і фольклорними фестивалями, театром опери та балету. Найбільш атрактивні місця – площа Массена і Англійська променада. Одна з найпоширеніших форм активного відпочинку в цьому районі – тури по Лазурному березі. Канни є перш за все символом міжнародного кінофестивалю. З XIX ст. місто є найпопулярнішим курортом серед аристократів Європи. Грасс – інша пам'ятка французької Рив'єри, містечко, розташоване всього в годині їзди від Ніцци. Грасс – це світова столиця парфумерії.

Середземноморське узбережжя Франції – це не тільки морські курорти Рив'єри, але ще і одна з найзнаменитіших провінцій країни – Прованс. Популярність її складалася не в останню чергу завдяки виробленим там винам і відповідно винним турам. Винні тури по півдню Провансу включають відвідування околиць Сен-Тропеза і Порт-Грімо.

Франція – учасниця Шенгенського візового простору, що додатково сприяє росту туристичного потоку в цю країну, особливо з європейських держав. На рис. 2 представлено графік кількості прибувчих туристів за 12 років, де відображено тенденцію зростання кількості туристів.

Загальний тренд міжнародних прибуттів позитивний. В 2008-2010 рр. було зафіксоване зменшення туристичної активності, причиною цього була економічна світова криза, яка позначилась на реальних прибутках. Так черговий раз була підтверджена аксіома залежності туристичної активності від економічного фактору, а саме, який відсоток прибутку людина може витратити на відпочинок та розваги.

Але, загалом, навіть лінійний тренд розвитку має яскраво виражену позитивну динаміку з лінійною апроксимацією тренду 0,67.

Франція знаходиться на перетині доріг з Півночі на Південь, завдяки чому в ній розвинений транзитний туризм із основних країн-

постачальників європейських туристів – Німеччини та Великої Британії, а також інших північних держав, жителі яких, їдучи на відпочинок в Іспанію та Італію, проїжджають по території Франції, зупиняючись в ній на деякий час. Держава визначила одним зі своїх пріоритетів створення найбільш сприятливого і привабливого образу Франції для іноземних туристів [8].

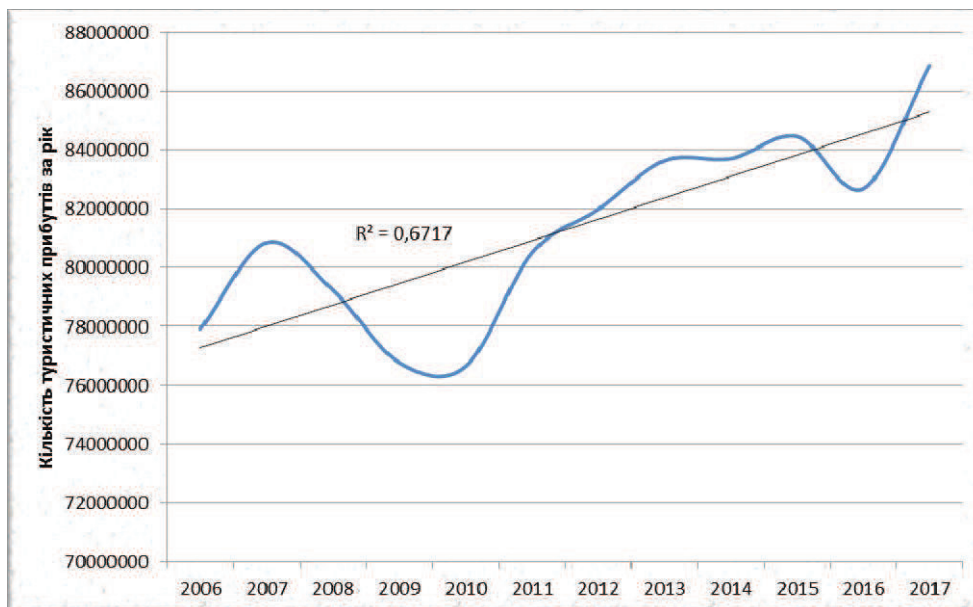

Рис. 2. Динаміка кількості прибувших туристів до Франції за рік, осіб

Франція є першим туристичним напрямком у світі. У 2018 році материкову частину країни відвідали 89,4 млн іноземних туристів, це перевищило показник 2017 року на 3%. Туризм є ключовим сектором французької економіки, він становить близько 8% ВВП, 56,24 млрд євро доходу і забезпечує 2 млн прямих і непрямих робочих місць [9].

Франція посіла третє місце в світі по доходах від міжнародного туризму в 2013 році і четверте місце в 2014 (США, Іспанія, Китай).

Законодавча база Франції, а саме в сфері прав громадян, дозволила зробити туризм доступним для всіх категорій населення.

По-перше, це висока середня зарплата 2410 євро на місяць. По-друге, це цілеспрямована модель розвитку соціального туризму. У Франції система функціонування соціального туризму побудована на організації відпускних чеків, і в 2014 році відкрився фонд з капіталом в розмірі 75 млн євро для підтримки сімей з низьким доходом шляхом забезпечення прийнятних пропозицій [1].

По-третє, це трудове законодавство, в якому чітко вказується, що кожному французу покладені 5 тижнів відпустки на рік, а якщо

співробітник працює не 35 годин на тиждень, а всі 39, то йому додають ще 2 тижні. Це призвело до величезного місцевого туристичного споживання в обсязі 105,9 млрд євро в 2013 році [7].

Туризм у Франції, як в будь-якій країні Європейського Союзу, базується на міжрегіональному туризмі: 70% іноземних туристів у Франції є жителями європейського союзу, або 82% жителями всієї Європи. Завдяки інтеграційному процесу, скасуванню візового режиму, невеликим відстаням між державами і сучасній транспортній системі, формується можливість залучення додаткових туристів з інших надійних регіонів. Схожа ситуація спостерігається в США, куди 55% туристів прибувають з Канади і Мексики [1].

Туристи розподіляються по різних містах Франції. За даними дослідження ООН, тільки 16,8% гостей Франції відвідують Париж, що говорить про прагнення держави рівномірно розвивати туризм у всіх регіонах країни, використовуючи наявні різновиди ресурсів в розробці нових видів туризму та зміцненні традиційних [8].

Франція – країна постіндустріального етапу розвитку економіки з високим рівнем інноваційного розвитку, що є значним важелем розвитку туризму, а саме в області безпеки, маркетингу та обслуговування.

Характерною особливістю ринку туризму Франції є створення стратегічних альянсів і діагональна інтеграція підприємств, в т. ч. застосування кластерного підходу. Його використання дозволило внести значний вклад в розвиток туризму. Найбільш відомі такі туристські кластери: GOazen, Paris du Val d'Europe, Aqui O Thermes, Le cluster Montagne, le cluster du Beaujolais, Le cluster Oenotourisme, Toulouse, Cluster tourisme des Outre-mer, Cluster tourisme Littoral і т.д. Агентство Atout France стало розвивати туризм за принципом цифрового туризму. З цією метою було прийнято рішення про створення цифрових туристичних кластерів. Вони покликані підкреслити цифрові програми державним і приватним секторами, які спрямовані на розвиток і просування всіх французьких туристичних пропозицій [10].

Істотна роль персоналу в туризмі формується в процесі професійної підготовки кадрів для індустрії туризму у Франції на основі широкого, спеціалізованого і безперервного навчання на кожному рівні освіти з державного та приватного напрямку (в спеціальних школах і ліцеях, коледжах і університетах) з обов'язковим проходженням стажування у партнерів – туристичних підприємствах.

Потрібно відзначити, що в свою стратегію розвитку туризму до 2030 року Франція планує збільшення кількості іноземних туристів до 100 млн чоловік і створення 500 тис. додаткових робочих місць [9].

Висновки. Рекреаційно-туристичне господарство Франції постійно змінюється і реконструюється. Держава активно втручається у ці процеси. Прийнято відповідні плани рекреаційного освоєння тих районів країни, які ще відстають у цьому плані. Особлива увага приділяється рекреаційному використанню Піренеїв, атлантичного узбережжя, пошуку мінеральних вод з метою розширення мережі бальнеологічних курортів, розвитку агротуризму тощо, можливості розвитку рекреаційно-туристичного господарства далеко не вичерпані.

Таким чином, розвинений туризм у Франції є результатом поетапного соціально-економічного прогресу і ліберальної політики країни. В умовах економічної і політичної стабільності, державно-приватне партнерство вибудувало строго орієнтовану систему управління туризмом за провідної ролі національної туристичної організації Atout France, а поєднання трудового законодавства зі значною фінансовою підтримкою туризму як галузі та об'єктів культурної спадщини та безперервної підготовки до атестації працівників індустрії інфраструктури туризму дозволило користуватися значним попитом на турпослуги як всередині країни, так і за кордоном.

1. Міжнародний туризм : навч. посіб. / Т. В. Бажидарнік, Н. В. Божидарнік, Л. В. Савош та ін. К. : «Центр учбової літератури», 2012. 312 с.
2. Захарова С. Г. Державне регулювання інфраструктури туризму в Україні. *Держава та регіони*. Запоріжжя, 2009. Вип. 1. С. 64–69.
3. Кравчук І. Державне регулювання розвитку туризму: зарубіжний досвід та перспективи впровадження. *Вісник Львівського національного університету. Сер. Міжнародні відносини*. 2008. Вип. 24. С. 134–141.
4. Кушнірук Ю. С. Рекреація та курортологія : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2012. 146 с.
5. Кушнірук Ю. С. Рекреалогія : навч. посіб. Рівне : ФОП Рожков М. М., 2015. 148 с.
6. Кушнірук Ю. С., Радчук А. А., Шевчук Н. Н. Нозогеографические аспекты использования туристическо-рекреационных ресурсов. *Scientific horizons. Ecology. The state of the biosphere and its impact on human health : Materials of the XIII International scientific and practical conference*. 2018. September 30 - October 7. Sheffield. Science and education LTD2018. P. 11–14.
7. Соловйова О. Організаційний механізм державного управління розвитком ринку рекреаційних послуг (Європейський досвід). URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Dums/2010_1/10sovrrp.pdf (дата звернення: 27.09.2019).
8. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. К. : Либідь. 2000. 416 с.
9. Дипломатія Франції. Внешня політика. Туризм. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/ru/politique-etrangere/turizm/> (дата звернення: 27.09.2019).
10. Агентство Atout France. URL: <https://www.atorus.ru/tourofice/mission/192.html> (дата звернення: 27.09.2019).

REFERENCES:

1. Mizhnarodnyi turyzm : navch. posib. / T. V. Bazhydarnik, N. V. Bozhydarnik, L. V. Savosh ta in. K. : «Tsentр uchbovoi literatury», 2012. 312 s.
2. Zakharova S. H. Derzhavne rehuliuвання infrastruktury turizmu v Ukraini. *Derzhava ta rehiony*. Zaporizhzhia, 2009. Vyp. 1. S. 64–69.
3. Kravchuk I. Derzhavne rehuliuвання rozvytku turizmu: zarubizhnyi dosvid ta perspektyvy vprovadzhennia. *Visnyk Lvivskoho natsionalnoho universytetu. Ser. Mizhnarodni vidnosyny*. 2008. Vyp. 24. S. 134–141.
4. Kushniruk Yu. S. Rekreatsiia ta kurortolohiia : navch. posib. Rivne : NUVHP, 2012. 146 s.
5. Kushniruk Yu. S. Rekreolohiia : navch. posib. Rivne : FOP Rozhkov M. M., 2015. 148 s.
6. Kushnyruk Yu. S., Radchuk A. A., Shevchuk N. N. Nozoheohrafycheskye aspekty yspolzovaniia turystychesko-rekreatsyonnykh resursov. *Scientific horizons. Ecology. The state of the biosphere and its impact on human health : Materials of the XIII International scientific and practical conference*. 2018. September 30 – October 7. Sheffield. Science and education LTD2018. P. 11–14.
7. Soloviova O. Orhanizatsiinyi mekhanizm derzhavnoho upravlinnia rozvytkom rynku rekreatsiinykh posluh (levropeyskyi dosvid). URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Dums/2010_1/10sovrrp.pdf (data zvernennia: 27.09.2019).
8. Yurkivskyi V. M. Rehionalna ekonomichna i sotsialna heohrafiia. Zarubizhni krainy. K. : Lybid. 2000. 416 s.
9. Dyplomatyia Frantsyy. Vneshniaia polytyka. Turyzm. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/ru/politique-etrangere/turizm/> (data zvernennia: 27.09.2019).
10. Ahentstvo Atout France. URL: <https://www.atorus.ru/tourofice/mission/192.html> (data zvernennia: 27.09.2019).

Kushniruk Yu. S., Candidate of Geographical Sciences (Ph. D.), Associate Professor, Popova V. M., Graduate Student (National University of Water and Environmental Engineering, Rivne)

ECONOMIC ASPECTS OF FRANCE'S TOURIST AND RECREATION POTENTIAL

The article is dedicated to assessment of tourist and recreational potential of France, analysis of the main causes of tourism demand of this country and other economic aspects of the tourism and recreation industry. It is determined that governance has a positive impact on recreational development of depressed areas of country. This affects the permanent changes and reconstruction of the tourism and recreation industry. It is noted that the national tourism organization Atout France has the leading role. Under conditions of economic and political stability this organization, through public-private partnerships, created a clearly oriented tourism management system.

It is characterized that the tourism market in France has feature that are about creation of strategic alliances and diagonal enterprise integration. It is characterized that France's legislative base in the tourism has positive role, which allowed tourism to be accessible to all categories of population and as a result, the tourism and recreation industry has become one of the most important sectors of the French economy. The use of recreational resources is correlated with health improvement, decrease of human sickness rate. The sanitary function recreation system is determined.

Keywords: public administration mechanisms, public tourism policy, local initiatives, partnership, social adaptation of youth, tourism, social tourism, rural tourism, Ukraine, France.

Кушнирук Ю. С., к.геогр.н., доцент, Попова В. М., магистрант
(Национальный университет водного хозяйства и
природопользования, г. Ровно)

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ТУРИСТСКО-РЕКРЕАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА ФРАНЦИИ

Статья посвящена оценке туристско-рекреационного потенциала Франции, анализа основных причин туристического спроса страны и другим экономическим аспектам туристско-рекреационной отрасли. Определено положительное влияние государственного управления на планы рекреационного освоения сравнительно депрессивных районов страны, что влияет на перманентные изменения и реконструкцию рекреационно-туристического хозяйства. Характеризуется особенность рынка туризма Франции в создании стратегических альянсов и диагональной интеграции предприятий, позитивная роль законодательной базы Франции в области туризма, которая позволила сделать туризм доступным для всех категорий населения, и в результате туристско-рекреационная отрасль стала одним из важнейших секторов экономики Франции. Использование рекреационных ресурсов связано с укреплением здоровья людей, снижением заболеваемости населения. Определяется оздоровительная функция территориально-рекреационной системы.

Ключевые слова: механизмы государственного регулирования, туристическая политика государства, местные инициативы, партнерство, социализация молодежи, туризм, социальный туризм, сельский туризм, Украина, Франция.
